These notes refer to the Deddf Yr Undebau Llafur (Cymru) 2017 (c.4)

DEDDF YR UNDEBAU LLAFUR (CYMRU) 2017

EXPLANATORY NOTES

CEFNDIR DEDDFWRIAETHOL

9. Mae'r brif ddeddfwriaeth ar undebau llafur a chymdeithasau cyflogwyr wedi ei chynnwys yn Neddf yr Undebau Llafur a Chysylltiadau Llafur (Cydgrynhoi) 1992 (*Trade Union and Labour Relations (Consolidation) Act 1992* (c. 52)). Yn hanesyddol, roedd undebau llafur yn cael eu trin fel cyrff anghyfreithlon nad oeddynt er budd y cyhoedd. O dan y gyfraith gyffredin, ystyriwyd bod gweithiwr a oedd yn ymwneud â gweithredu diwydiannol yn euog o dorri ei gytundeb cyflogaeth. Roedd undeb llafur a oedd yn cymell gweithredu diwydiannol yn cyflawni camwedd y gellir dwyn achos yn ei gylch sy'n groes i'r athrawiaeth ar lesteirio masnach. Yn sgil diwygiadau undebau llafur rhwng yr 1800au a'r 1900au, cyflwynwyd deddfwriaeth a oedd yn rhoi "imiwneddau statudol" penodol ac a oedd yn drech na statws sefydledig y gyfraith gyffredin.

10. Cafodd y ddeddfwriaeth honno ei chydgrynhoi yn Neddf 1992 sy'n diffinio undebau llafur ac sy'n nodi'r fframwaith (gan gynnwys hawliau cyfreithiol a dyletswyddau cyfreithiol) y cânt weithredu oddi tano gan gynnwys ym mha amgylchiadau y caniateir ymgymryd â gweithredu diwydiannol.

11. Mae Deddf 2016 yn diwygio Deddf 1992 i wneud darpariaethau (ymhlith pethau eraill) ynghylch y gofynion pleidleisio ar gyfer gweithredu diwydiannol swyddogol ac yn mewnosod darpariaethau ynghylch amser cyfleuster yn y sector cyhoeddus a'r amgylchiadau pan ganiateir i gyflogwyr y sector cyhoeddus ddidynnu taliadau tanysgrifio i undeb llafur o gyflog eu gweithwyr. Mae'r Ddeddf hon yn datgymhwyso'r darpariaethau hynny i'r graddau y maent yn ymwneud â gwasanaethau cyhoeddus a ddarperir gan awdurdodau cyhoeddus datganoledig Cymreig, neu'n ymwneud yn fwy cyffredinol â gweithrediadau awdurdodau o'r fath.